לב: יש בקדשי מזבח פרק שביעי תמורה

עין משפט נר מצוה

ים א מיי׳ פ״ג מהלכות מעילה הלכה ח:
כ ב ג מיי׳ פ״ז מהלכות ערכין הלכה י:
כא ד מיי׳ שם פ״ה הלכה יב:
כב ה ו מיי׳ שם הלכה יא ופ״ז מהלכות תמורה הלכה י:

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא וּמָעֲלָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ הֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַיְיָ אֵיל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו
2. וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל חֵלֶב לַיְיָ: ויקרא ג טז
3. וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיְיָ כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיְיָ יִהְיֶה קֹדֶשׁ: ויקרא כז ט
4. וְאִם בְּבְהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְּעֶרְכֶּךָ וְיָסַף חֲמִשִׁתוֹ עָלָיו וְאִם לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ: ויקרא כז יז

מוסף רש״י

כל חלב לה׳. נקדשים קלים כתיב, ולכך כתיב כיה לענין מעילה דקדשי ד׳ קרינא ביה לענין מעילה (חולין קיז:) דתשלח כשנגא מקדשי ה׳ קרינא ביה (בריתות כג:). העמדה והערכה. שתעמוד על רגליה ויעריכנה הכהן כדכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הכהן לפני הכהן והעריך הכהן וגו׳ (בכורות יא.). אם בהמה כו׳. ואם כל בהמה טמאה וגו׳ וכתיב נמכר והעריך אותם וגו׳ אלמא נפדין (נחלות קא.). או אינו אלא בבהמה טמאה. כגון פוס וגמל ותמור, כשהוא אומר. למעה מעותה מרפה ואם בבהמה הטמאה ופדה וגו׳ (נחלות קא.).

שיטה מקובצת

א) בלבד מדרבנן וקרא למעילה הוא ראתא ס״א אסמכתא בעלמא ואלא קרא למאי אתא מבעי ליה למעילה דחרמים למעילה כו׳: ב) למה לי קרא אות ה׳ נמחק: ג) ה׳ קדשים המיוחדין לה׳. ס״א חטאת ואשם מגין ת״ל נפש כי תמעול מעל ריבה לפה לי קרא קדש קדשים כתיב בהו אלמא כו׳: ד) בהו אלמא אע״ג תיבת אלא ל״ש: ה) למעילה ס״א הא רב הונא קרא קאמר מכבי ליה הרא קרא לדרתניא ותכמי אומרים סתם חרמים לכהנים שנאמר כל חרם בישראל וגו׳ א״כ מה ת״ל כל חרם קדש קדשים לה׳ מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים מגלן דתפיס חרמים אקדשי מזבח אמר עולא דכתיב כל חרם על כל קדש וקדש חייל ומי אמר עולא הכי והא אמר עולא עולה שהתפיס לבדה״כ אין בה אלא עכוב נזברין כלבד אלמא לא תפיס קדשי בדה״כ אקדשי מזבח (מי מקרבינן) והא קרא קאמר וכל חרם קדש קדשים הוא לה׳ מדרבנן והא קרא אסמכתא בעלמא ואלא קרא למאי אתא מבעי ליה למעילה דחרמים. למעילה דתיפוק לי מקדש קדשים קדש וקדשי קדשים לא משמע ליה מי לא אמר ר׳ יוחנן אין מעילה מפורשת כו׳ מיהתא הוי אומר זה עולה אבל המיוחד הוי אומר זה חטאת ואשם דרבי רחניא רבי אומר כל חלב לה׳ לדרות אימורי קדשים קלים למעילה אלמא קדשי קדשים לא משמע ליה עולא נמי קדשי קדשים לא משמע ליה. ושזה מכל וכל עם לשון ירושלמי שהיה לרש״י ז״ל והראב״ק ז״ל: ז) עשרי ואי מדאורייתא אמאי מה שעשה עשרי אלא: ז) וזה רזה מורים דלר״ש קדשי בדה״כ: ח) לך אי בקדשי: ט) יפדו. ל״א חנן אם מתו יקברו מאי לאו אריש״א קתני אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדה״כ אין משנין אותן תיובתא דרשב״ל לא תרגימא אקדשי בדה״כ אי הכי אימא סיפא ר״ש אומר קדשי בדה״כ אם מתו יפדו אמאי כיון דתנא אקדשי בדה״כ קאי אימא ליה ר״ש אם מתו יפדו אמר לך רשב״ל ר״ש סבר דתנא קמא יקברו אתרוייהו קתני ואמר ליה ר״ש אי בקדשי מזבח קאמרת מדינא לך ואי בקדשי בדה״כ קאמרת לא מודינא לך ליו ע״א) כוותיה כו׳: י) אם כל (כל) בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה: יא) מה״ד עיכוב נזברין: יב) וקרא אסמכתא ועיקר: יג) טעמא דלא אמר קדשים: יד) מה״ד וקדשי מזבח מו׳: טו) הבית מי מקרבינן להו: טז) נזברין והא קרא: יז) קדש וקדש אסור לשחוט את ה׳ נמחק: יח) דמדרבנן הוא דהקדיש בהו בהנ נמחק: יט) סבר עולא דיכול תיבת עולה נמחק: כ) ואמאי ליבא איסורא: כא) מדרבנן מי׳ מה דאמר עולא התפיס עולה לתרמי כתנים מה שעשה עשרי היינו מדרבנן אבל מראורייתא תיבת כלומר נמחק: כב) תיבות כלל דרשי ל״ש נמחק: כג) עילוי ס״א משום דקרא קדש: כד) בדה״כ נתפסים אלא אפילו למ״ד אין נתפסים ה״מ בשר אבל עור תפיס ובעי פדיה והשתא: כה) כזבח ה״נ הך לא קאי אלא אקדשי בדה״כ וה״נ מוכח דתיובתא דרש״י: כו) ליה לימא דמ״ר תיבת דלמא ל״ש ונמחק:

שהנזברין יעכבו אותה לשוחטה עד שישומו אותה ומתמיה דמי שומת לב״ה ואמאי מעין שאין הקדש חל על גופה של עולה יג)(אלא) לענין שתאסר לשוחטה עד שיפדנה הלכך ממתני׳ ניחא ליה דלא קאמר במתני׳ שיחול על גוף הבהמה אלא בחוב בעלמא אבל קשיא ליה כיון דמ״מ יש) עולה דיכול להתפיס לתרמי כהנים מ״כ ע״כ מ״ל דהקדש חל על גוף הבהמה מ״כ נמי אע״ג דקדשי קדשים כתיב בהו בעי קרא לרבוינהו למעילה (ב) חרמים נמי אע״ג דקדשי קדשים כתיב בהו בעי קרא לרבוינהו למעילה יא) גופא המקדיש עולה לבד״ה אין בה אלא עיכוב גזברין בלבד מתיבי יב)המקדיש עולה לבד״ה אסור לשוחטה עד שתפדה יג)מדרבנן ה״ג מסתברא מדקתני סיפא אם עבר ושחטה מה שעשה עשוי יד) אלא מאי מדרבנן אי הכי אימא סיפא ומועלין שתי מעילות ואי יד)(מעילה) מדרבנן אמאי שתי מעילות הכי קאמר וראויה למעול בה שתי מעילות: ואם מתו יקברו כו׳: א״ר יוחנן לרבנן אחד יה)קדשי מזבח ואחד קדשי ב״ה היו בכלל העמדה והערכה ור״ל אמר לרבנן קדשי ב״ה היו בכלל העמדה והערכה יו)קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה וזה וזה יז) מודה לר״ש יח)דקדשי ב״ה לא היו בכלל העמדה והערכה וקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה וד״ה בעל מום מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה תנן ר״ש אומר קדשי בדק הבית שמתו יפדו בשלמא לרבי יוחנן דאמר לרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה היינו דאיצטריך ר״ש לפרושי קדשי בדק הבית שמתו יפדו אלא לר״ל למה ליה לפרושי לימא אם מתו יפדו אמר לך ריש לקיש יט)ר״ש לא הוה ידע מאי דאמר ת״ק וה״ק ליה אי בקדשי מזבח מודינא לך כ) בקדשי בדק הבית אם מתו יפדו כא) תניא כותיה דרבי יוחנן כב) 3אם כג) בהמה כד)אשר יקריבו ממנה כה)בבעלי מומין כו)שיפדו הכתוב מדבר אתה אומר בבעלי מומין או אינו אלא בבהמה טמאה כשהוא אומר (כז) 4אם בבהמה טמאה ופדה בערכך כח)הרי בהמה טמאה אמור הא

גזברין בלבד כט) [א״ל] (לעולם רבנן) וקרא למעילה דאתא למעילה למה ל) ליה קרא קדשי קדשים כתיב ביה וליטעמיך הא דא״ר יוחנן לא) אין מעילה מפורשת מן התורה אלא בעולה בלבד שנא׳ 1נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה׳ ג) המיוחדין לה׳ אבל חטאת ואשם לא נפקא אלא מדרבי לב) דתניא רבי אומר 2כל חלב לה׳ לב)לרבות אימורי קדשים קלים למעילה למה לי קרא קדשי קדשים כתיב בהו ד) אלא אע״ג דקדשי קדשים כתיב בהו בעי קרא לרבוינהו למעילה (ב) חרמים נמי אע״ג דקדשי קדשים כתיב בהו בעי קרא לרבוינהו למעילה לג) גופא המקדיש עולה לבד״ה אין בה אלא עיכוב גזברין בלבד מתיבי לד)המקדיש עולה לבד״ה אסור לשוחטה עד שתפדה לה)מדרבנן ה״ג מסתברא מדקתני סיפא אם עבר ושחטה מה שעשה עשוי ו) אלא מאי מדרבנן אי הכי אימא סיפא ומועלין שתי מעילות ואי לד)(מעילה) מדרבנן אמאי שתי מעילות הכי קאמר וראויה למעול בה שתי מעילות: ואם מתו יקברו כו׳: א״ר יוחנן לרבנן לה) אחד לד)קדשי מזבח ואחד קדשי ב״ה היו בכלל העמדה והערכה ור״ל אמר לרבנן קדשי ב״ה היו בכלל העמדה והערכה לו)קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה וזה וזה ז) מודה לר״ש לח)דקדשי ב״ה לא היו בכלל העמדה והערכה וקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה וד״ה בעל מום מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה תנן ר״ש אומר קדשי בדק הבית שמתו יפדו בשלמא לרבי יוחנן דאמר לרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה היינו דאיצטריך ר״ש לפרושי קדשי בדק הבית שמתו יפדו אלא לר״ל למה ליה לפרושי לימא אם מתו יפדו אמר לך ריש לקיש לט)ר״ש לא הוה ידע מאי דאמר ת״ק וה״ק ליה אי בקדשי מזבח מודינא לך מ) בקדשי בדק הבית אם מתו יפדו מא) תניא כותיה דרבי יוחנן מב) 3אם מג) בהמה מד)אשר יקריבו ממנה מה)בבעלי מומין מו)שיפדו הכתוב מדבר אתה אומר בבעלי מומין או אינו אלא בבהמה טמאה כשהוא אומר (מז) 4אם בבהמה טמאה ופדה בערכך מח)הרי בהמה טמאה אמור

מסורת הש״ס

ל) נ״ל מדרבנן ל״ק וכ״מ. ב) [מעילה טו. ע״ש]. ג) חולין קיז. מעילה טו. [כריתות כג:]. ד) ל״ק מ״ז. ה) בכורות יד: ע״ש. ו) [נחלות כא:]. ז) [חולין קלה. שבועות יא:]. ח) [וחומ׳ שם. וש״נ]. ט) [מנחות קא. בכורות נ:]. י) נ״ל אבר בלבד יקריבו וכ״מ נמנחות ובכורות. יא) [נ״ל שנפדין]. יב) הוא מודה בנבדק. ל״ק. יג) הך ל״ק. יד) [ויקרא ו׳. ז׳]. טו) הד״מ ל״ק. טז) דהא אמר קרא כל חרם קדש דרים עולה דמשמע דחרם חל אכל הקדש והקדש אסור לשחיטה. ל״ק. יח) [ויקרא כז]. יט) מלאורייתא לחודיה למעול כו׳ דמדרבנן הוה הקדש כו׳ ל״ק. כ) נ״ל בנבל מוס. כא) ל״ל לעולה ל״ק. כב) כאומר ל״ק. כג) נ״מ לאיסור. כד) ומאמי מדרבנן הא דדרים מכל חרם ניכול להתפיס לתרמי כהנים הייגו. ל״ק. כה) נמה לי קרא קיץ כו׳ ל״ק. כו) ל״ק מ״ז. כז) לא דרים כלל דרשי דקדש לה׳ ודרשי דכל לרבות. ל״ק. כח) ל״ל מקום דכתיב והכ״ק גורם מבדל. כט) [מלאורייתא מספרי ל״ק]. ל) [וגב״ע תוס׳ מנחות נב. ד״ה נזבין ותוס׳ מעילה כ: ד״ה ומי איכא]. מ) נ״מ לפי מאתקדשין הקדש דסיפא ונו׳ ל״ק קלי נס לתקדש ד״ה דסיפא. נ) קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה דקדשי ד״ה היה בכלל העמדה והערכה ומתני׳. ל״ק. נא) נ״מ ואם. ל״ק. נב) נו׳ מהכרס״ק ול״ק. נג) נ״מ מודי. נד) מיירי נמי בקדשי. ל״ק.

הגהות הב״ח

(א) נמ׳ ואם בנבהמה טמאה: (ב) רש״י ד״ה ומשני מדרבנן הך כריתות: (ג) ד״ה לרבות וכו׳ ומהתיא וכו׳ ודבר הייגו טעמא דלא אמר קדשי קדשים לחודיה: (ד) ד״ה מי קרבי. נ״ב זהו פי׳ לגי׳ הירושלמי וכן כפמוך:

הגהות הגר״א

[א] נמ׳ לעולם רבנן. גרס״י מדרבנן. לעולם ל״ג: [ב] חרמים נמי כו׳. למעילה. גרס״י ל״א מגלן דאמר עולה כו׳ עד בלבד ואם תיתא מי קרבי מדרבנן כו׳ עד מגלן קלי תמיזמתא פי׳ דקליל״ל דחל על קדשי מזבח: [ג] יש״י ד״ה מי. כמילתי. ל״ל עולה: [ד] ד״ה דתיה. נכתא. ל״ל הוא. דהקדיש ל״ל דהקדש: [ה] ד״ה ודיה. דבמא. ל״ל מבמא:

רבינו גרשום

אמר לך עולא. אין מראורייתא לא תפיס בהו חרם דהא המתפיס עולה לבדק הבית אין בה אלא עיכוב גזבר אלא מדרבנן קא אמינא דחל עליהו חרם וקרא דכתיב כל חרם למעילה הוא דאתא דמרעלין בחרמין מייבני רבל: למה לי קרא למעילה קדש קדשים כתיב. אלמא דדינא בקדשי קדשים דמרעלין בה: ולטעמיך הא דאמר ר׳ יוחנן אין מעילה מפורשת כו׳. ל״א והא רב הונא קרא קאמר דהוה מיחבבי לכדרבנן כו׳: יפדו אמר עולא הכי והאמר עולא כו׳. אלמא לא תפיס קדושי מזבח לבדק בדק הבית וכ״ש חרמים דלא תפיס: ובדק הבית מוצא שהתפיסן לחרמי הגוים מי מוצא שהתפיסן לחרמי הגוים אין בה אלא עיכוב גזבר וכ״ש חרמים) והא קרא קאמר עולא כל חרם קדש קדשים מלמד שחל על כל קדש וקדש: אמר לך עולא. מדרבנן הוא דתפיס חרמים קדשי מזבח: והאי קרא כל חרם. לאו להכי אתא אלא אסמכתא בעלמא הוא ואלא קרא כל חרם למאי אתא מיבעי ליה כל למעילה דחרם כו׳: עולה שהתפיסה לקדשי בדק הבית אסורה לשוחטה עד שתפדה. כדאמרן אם נדר נותן טיבתה. דמיהן ואם נדבה נותן טיבתה.

מאי אסורה עד שתפדה מדרבנן: ואם עבר ושחטה. בלא פדייה מה שעשה עשוי: אי הכי אימא סיפא ומועלין בה אם נהנה ממנה אי מגזזתה אם נהנה ממנה: כ׳ מעילות אחד משום קדשי מזבח ואחד משום קדשי בדק הבית. ואי מדרבנן אסורה אמאי ב׳ מעילות. אימא דאיה לפעול בה ב׳ מעילות אילו מדאורייתא אסור אבל כיון דמדרבנן אין בה אלא מעילה אחת: ואם מתו. בעלי מומין אותן שאסר אחר קדשי מזבח כו׳: יקברו. ר׳ שמעון אומר קדשי בדק הבית אם מתו יפדו אסר ר׳ יוחנן לרבנן דאמר אם מתו יקברו אחר קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה הילכך כיון דמתו ואי אפשר לפעבד להו העמדה והערכה לא יפדו אלא יקברו: וריש לקיש אמר לרבנן קדשי בדק הבית היו בכלל העמדה ועלייה קאמרי ואם מתו יקברו זוה וזה מודיע בין ר׳ יוחנן בין ריש לקיש דלהכי שמעון קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה קדשי בדק הבית לא היו דהא לא קאמר ר׳ שמעון בפירוש דיפדו אלא קדשי בדק הבית בלבד ודברי הכל בין רבנן בין ר׳ שמעון בין ר׳ יוחנן ובין ריש לקיש דבעל מום מעיקרא אם מת דיפדו דלא היה בכלל העמדה והערכה: [אלא לריש לקיש דאמר דלרבנן קדשי בדק הבית היו ועליהו קאמרי יקברו למה ליה לר׳ שמעון לפרושי. לר׳ שמעון קדשי בדק הבית אם מתו יפדו. לימא אם מתו יפדו ואגן דקיצינן דאמאי דקאמרי רבנן קא מהדר ר׳ שמעון: אמר לך ריש לקיש. ר׳ שמעון לא הוה ידע על

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com